

ԾԱԶԻԿ

ԿԱՆԱՆՑ ՅԱՏՈՒԿ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՇԱՐԲԱԹԵՐԹ

ԳՐԱԿԱՆ, ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ԱՌՏՆԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ, ՆՈՐՈՇԹԻ
ՉԵՌԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ
ԿԱՆԱՅԻ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԻՐԵՐՈՒ

ԺԸ. ՏԱՐԻ

Նոր Շրջան, Թ/Լ 15

ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐ ՈՒՆԻՆ

ՏԻԿԻՆ ՍԱԹԵՆԻԿ ՏԷՐ ԲԱՐԹՈՂ,
ՕՐԻՈՐԴ ՆՈ. ՍՐԴ ՄԵՂՈՒԿԵԱՆ
ՕՐԻՈՐԴ ԹԱԳՈՒՀԻ ԳԱՐԱՄԱՆԵԱՆ
ՕՐԻՈՐԴ ԱՐՓԵՆԻ ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ
ՕՐԻՈՐԴ ՀԵՐՄԻՆԷ ՃԷԶՎԷՃԵԱՆ
ՕՐԻՈՐԴ ՀԵՂԻՆԷ ԶՈՂԱՔԵԱՆ
ՕՐԻՈՐԴ ՆԻՆԻ
ՕՐԻՈՐԴ ԱՏՐԻՆԷ ՊԻՆԷՄԷՃԵԱՆ
ՕՐԻՈՐԴ ԱՐՇԱՂՈՅՍ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ
ՕՐԻՈՐԴ ՏԻՐՈՒՀԻ ԳԻԻԼՊԵՆԿԵԱՆ

ԵՒ

ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՄԱՌԻ

Գ/Ն 40 փարա

Տպագրութիւն ՍՍ.ԳԱԵԱՆ, Կալաթա.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 50 զրուշ. Վեցամսեայ 25 զրուշ :

ԳՍԻՍՈՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 54 զրուշ. Վեցամսեայ 27 զրուշ :

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 12 ֆրանք :

Ծանուցման, բաժանորդագրութեան եւ թերթին վերաբերող ամէն կարգի գործառնութեանց համար զիմել մի՛ միայն՝

{زاغيك غزتهسى}

در علیاده غلطهده قورشونلی خاندنه نومرو ۷

Շ Ա. Բ Ա. Թ Ա. Թ Ե Ր Թ «Ծ Ա. Ղ Ի Կ»

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Գուրչունլու խան, թիւ 7

JOURNAL "DZAGHIK,"

Constantinople, Galata, Kourchoum Han, N° 7.

Կ Ա Ր Ե Ի Ո Ր Ա Ջ Դ

Էտուառ էֆ. Լիմոնճեան, որ Կայսերական Բժշկական վարժա-
րանէն առաջին կարգի դեղագործի վկայական ստացած է, պատիւ
ունի ծանուցանելու յարգելի հասարակութեան թէ այս անգամ
Բերա, Շիտակ ճամբուն Միսք փողոցին անկիւնը՝ թիւ 82 նախկին
Ծաննի դեղարանը ծախու առած է եւ Եւրոպայի առաջնակարգ
գործարաններէն ամէն տեսակ թարմ եւ նորանոր դեղեր, հանքա-
յին այլազան ջուրեր, Մօրինայի ձկան իւղի ընտիր տեսակներ բե-
րել տուած է, զիւրամատչելի գինով եւ խնամոտ ու արագ պատ-
րաստութեամբ պատուարժան յաճախորդաց մատակարարելու հա-
մար, նաեւ երկար ատեններէ ի վեր վերոյիշեալ դեղարանին մէջ
իր փորձ արհեստագէտի համբաւովր հանրածանօթ եւ թէ յարգելի
բժշկաց եւ թէ ընդհանուրին համակրութիւնը վայելող Հէքիմեան
Ժօղէֆ էֆ.ն կրկին իբր Տնօրէն վերահաստատուած է իր փա-
փուկ պաշտօնին մէջ:

ՇԱՀԻԿ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

(599) ԺԸ. ՏԱՐԻ—ԹԻԻ 15

15 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1905

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՐՑԵՐ

Աղջկանց Դաստիարակութիւնը. — Իգական եռանդը. կար,
ձեւ, լուացք, արդուկ. — Աղջկանի կիներու եւ աղջիկ-
ներու օգնութիւն. — Աղջկանց զիսական եւ
սնկեսական յատաքիմութիւնները:

ՆՏԵՍԱԳԷՏՆԵՐՈՒ, գիտնականներու և գիտութեանց յառաջդիմութեան համար աշխատողներուն ամենէն մեծ փափաքն է աղջկանց կրթութիւնը և դաստիարակութիւնը անխափր հաւասարութեան մը մէջ զնեւ արանց դաստիարակութեան հետ:

Աւելորդ է երկար բարակ ճառել աղջկանց դաստիարակութեան և անոր ընծայած անթիւ օգուտներուն վրայ:

Ասկէց առաջ պնդողներ կային թէ աղջիկներու համար աւելորդ է ուսմունք և գիտութիւն, և անոնք պէտք է սորվին լոկ իրենց տնարարական պարտականութիւնները, սակայն այսօր այդ հին ու վնթի դատաւարները ըտրտովին կորսնցուցած են իրենց կարեւորութիւնը և աղջկանց կրթութեան անպէտ ըլլալը ջատագովողները նոյն իսկ համոզուած են թէ իդական դաստիարակութիւնը մեծ դեր կը խաղայ հանրային բարոյականութեան և մարդկային

ընդհանուր յառաջդիմութեան տեսակէտով : Ընտանիքներ կազմա-
կերպել և անոնց անդորրութիւնը և հանգստութիւնը ազահովելու
միջոցներ ստեղծել տանտիրուհւոյն ստացած դատարարակութենէն
կախում ունի : Երկրին դաւաններուն նախնական դատարարակու-
թեան ամէնէն մեծ սատարը նոյն ինքն ազագոյց կինը պիտի ըլլայ
և այն տանտիրինը որ չէ՝ դատարարակուած ու չի գիտեր ընտա-
նիք կառավարել , դաւաններուն պէտք եղած բարոյական խրատ-
ները տալ՝ այդ ընտանիքին հիմը կը քայքայէ :

Աղջկանց համար դատարարակութեան պէտքը՝ այսօր ամէն տեղ
զգալի եղած է : Այդպէս , և նոյն իսկ նուիրական ու անհրաժեշտ հան-
դամանք մը ստացած : Չենք ուզեր ըսել թէ՝ կիները անպատճառ
ստիպուած են ուսմանց և դիտութեանց բոլոր ձևերուն հետեւիլ .
վաճառականութեան և արուեստի վերաբերեալ դիտութիւնները կի-
ներու համար գէթ հիմնականի մակ տնկարեւոր են , որովհետեւ
աղջկան մը կոչումը բարոյականութեան տեսակէտով կը տարբերի
երկատաստիքի մը կոչումէն և ազագոյց պարտականութենէն : Բժիշկ
մը անպատճառ ստիպուած չէ միւսնոյն ատեն ճարտարագետութիւն
կամ փոստաբանութիւն սորվիլ . ամէն մարդ իրեն համար տար-
բեր տարբեր կոչումներ ունի , զորս կեանքի այլազան շաւիղները
զծած են իր սովոր :

Ինչ որ պիտի բնէ ազագոյց մայրը , նոյնը չի կրնար ընել ա-
յազայ հայրը , երկուքն ալ իրենց մասնաւոր պարտականութիւն-
ները ունին կատարելիք , ա՛նա՛՛ այդ պարտականութիւնն է որ ա-
յազայ տանտիրնոջ դատարարակութեան պէտքը զգալի կ'ընէ ա-
մէն տեղ : Ասկայն որովհետեւ իզտիան սեւը ի բնէ փափուկ արա-
բած մը ըլլալով չի կրնար ամէն ծայրացիութեանց հանդուրժել ,
հետեւարար արդի դիմնականները դիտութեան և դատարարակու-
թեան մակերեսին վրայ տեւելի հեշտիկ սահմաններ են գծեր , որ
ուղիղ կը համեմատի կնոջական պարտականութեան և անոր հա-
մար անհրաժեշտ նկատուած կրթութեան ու դատարարակութեան
հետ :

Ընտանիքներու մէջ՝ երբ էրիկը սեռեալ և պարտաճանաչ է ու
կինը անոր բոլորովին հակառակը , այսինքն չի գիտեր թէ ի՛նչ է
իր պարտականութիւնը , թէ ի՛նչպէս պէտք է վարուի իր դաւա-
կաց և աւուսնոյն հետ և թէ ընտանեկան կանոնաւոր կազմակեր-
պութեան կանոններուն վրայ բնաւ դադարաւ չունի այդ ընտա-
նիքին մէջ դադարաբերութեան հակասութիւնը իր տխուր վարագոյրը
կը քաշէ միանգամ ընդ միշտ . հո՛ն հակառակութիւն և տարօրի-
նակ հակումներ անպակաս կ'ըլլան , դաւանները չեն կրնար իրենց
բարոյական սնունդը ստանալ և ընտանեկան ծառը կը թուով ա-
րեւի և ջուրէ զրկուած բոյսերու նման :

Անուս և չդատարարուած կին մը միեւնոյն աստիճանի վրայ կ'ընար իր ընտանիքին անաստիճան օգտանութիւն մտնել, կ'ընէ ինչ որ պէտք է ընել, անօգուտը օգտաւարէն չի կրնար զանազանել, ընտանեկան առօրեայ պէտքերու մտախն մէկին որոշում մը չի կրնալ տալ և կնոջական բնական հակումներու հոսանքին հետ տեսելով՝ կը ցանկայ սեռինս ինչ որ չի ներեր իր էութեան կարողութիւնը, և ահա՛ կուր ծայր կու տայ, ու կեանքի սպաքարը իր սեռ ստուերը կը տարածէ այդ ընտանիքին վրայ, արդահատանքի ու նողկանքի ախուր տեսարան մը պարզելով:

* * *

Տնտեսական յառաջդիմութիւնը կնոջ ջանքերէն կախում ունի, և սոսոյք է ա՛յն առածը որ կ'ընէ թէ «կինն է որ տուն մը կը կործանէ, և դարձեալ կինն է որ տուն մը կը վերակոնստի»:

Ընդհանուր տնտեսագիտութեան տեսակէտով երկրի մը հարըստութիւնը՝ արուեստից յառաջդիմութեան հետ ուղիղ կը համեմատուի. կիներն ալ իրենց մասնաւոր բաժինը ունին ասոր մէջ, որովհետեւ փորձով ազապուցուած է թէ՛ տեսը կնիկմարդու զէմ երկու էրկիմարդ կայ որ կը մտքայ դուռնէ դուռ:

Ո՛րչափ խեղճ որբուհիներ և այրիներ կան որոնք իրենց համեր որոշեալ նկարագր մը չառնենալով ստիպուած են մտքացկանութեան զաղրելի արհեստին հետեւիլ. կամ չստեր ալ կան որոնք թէ և ի ընէ բարոյական զոգարիկ զգացումներով սողորում են, սակայն երբ անգամ մը կեանքի անիւը թաւալի ինքն իր վրայ և խեղճերը չկրնան իրենց օրական անունըը ճարել, ճարահատ և յուսահատ կը ստիպուին արժանապատուութիւնը սոսնակոյս ընել և անբարոյիկ քողը անցընել իրենց երբեմնի մաքուր և անպիղծ ճակտին վրայ: Արգահատելի՛ վիճակ...:

Գիւղացի կինը չարքաչ, կ'աշխատի և կ'օգնէ իր ամուսնոյն. ընտանիքի օրապահիկին մէջ ինքն ալ իր բաժինը ունի, չի դժգոհար բնաւ. որովհետեւ համեատունակ գաղափարներ իր սրտուս կանութիւնէն չեղելու դուռը դեղերումները չեն դրդեր իրեն, դաշտին մէջ կ'աշխատի օրն ի բուն, երկրագործութիւն կ'ընէ և այս ալ արդէն ինքնին չինական անմեղունակ ու պարզուկ դատարարութեան մը հետեւանքը պէտք է նկատել:

Մեծ քաղաքներու մէջ ալ՝ հարուստ կիները կ'օգնեն անկարող որբուհիներուն, այրիներուն և աղքատ ընտանիքի մայրերուն, բայց ո՛չ թէ իրր ողորմութիւն ալ իրր վարձք անոնց մատուցած ծառայութեան. զոր օրինակ՝ կը ջանան զանանք վարժեցնել, կարի, արդուկի, ճերմակեղէն լուալու, դուլգոյ հիւսկու և ուրիշ առտնին արհեստներու և իրենց այս կարգի պէտքերը անոնց յանձ-

նելով թէ՛ օգնած և թէ՛ միևնոյն աստին անոնց մէջ աշխատութեան ողին արծարծած կ'ըլլան :

Յունաց մէջ այս տեսակ ընկերութիւն մը կայ որուն շնորհիւ 150—200 չափ խեղճեր իրենց օրապահիկը կ'ապահովեն :

Ասոնք մասնաւոր գործատուն մը ունին և հոն կը հաւաքուին , հարուստ ընտանիքները իրենց գուլպաները , ձերմակեղէնները և այլն հոն կը ղրկեն հիւսելու և լուալու համար , որով թէ՛ բարոյական և թէ՛ նիւթական օգնութիւն մը ըրած կ'ըլլան անոնց :

Բարոյական՝ որովհետեւ առանց այս միջոցին , խեղճ աղջիկները թերեւս խափուելով , անբարոյիկ միջնորոտներու տակ ապրիլ երթային . նիւթական՝ որովհետեւ ասով իրենց օրապահիկը ու ապուստը կ'ապահովեն և հանգիստ կ'ապրին :

Ասկէց բաւական դրամ կը գոյանայ , որուն մէկ մասը գործաւորուհիներուն օրականները և մէկ մասն ա՛լ անկար ու անկարող կիներու յատկացուած է : Ասոնք տունէն ալ կ'այցելեն , այսինքն երբ տանտիկին մը չուզէ իր ձերմակեղէնները գործատուն ղրկել աղջիկներէն մէկը կ'երթայ և օրականով ընկերութեան հաշւոյն կ'աշխատի :

Այսօր գրեթէ տանտիկիններուն մեծագոյն մասը իրենց գործերը անոնց կը յանձնեն , որով անկունելի օգուտ մը ըրած կ'ըլլան բարոյականութեան և բարեբարութեան տեսակէտով :

Իզգաւմ գովելով Յոյն տիկնանց այս օգտակար ձեռնարկը հրաւէր կը կարգայ իսլամ կիներուն որպէս զի իրենք ալ այս տեսակ օգտակար ձեռնարկներ ընեն յօգուտ աղքատիկ աղջիկներու :

Որչափ լաւ պիտի ըլլար եթէ մեր տանտիկիններն ալ բարեացակամութիւնը ունենային այս կերպով հոգալու մեր աղքատիկ որբերն ու որբուհիները , աղատելով զանոնք թշուառութեան նոպայէն :

ՕՐԱԳԻՐԷՍ ՔԱՂՈՒԱԾ

ԱՐԱՔՍԻ ԽԱՐՏԵԱՇԵԱՆԻՔ

Ազնիւ Օրիորդ

Ձեր բանաւոր դիտողութիւնը մեր սեռակիցներուն սպառնացող «փափկանոյլ վտանգին» հանդէպ , զիս մեծապէս երախտապարտ կը թողու ձեզ և չատ շնորհակալ պիտի ըլլամ եթէ յարեւմտեան դիտողութիւններ ալ զանց չաւնէք : Բայց միայն պիտի խնդրէի ձեռնէ որ փոխանակ զանոնք հրապարակաւ մեզ իմացնելու , մեր հա-

մակրելի խմբագրապետուհիին միջոցաւ մեզ ուղարկէիք և մենք ալ փոխադարձաբար ուրիշներու :

Անշուշտ կը հասկնաք թէ ի՛նչ է նշատակս : Մինչեւ ցարդ այս րերուն քննադատութեան արժանացանք, ինչո՞ւ ասկէց վերջն ալ, տեղի տանք անոր մեր իսկ ձեռքով. աւելի՛ լաւ չպիտի ըլլար որ մեր՝ թերութիւնները միայն մենք գիտնայինք ու մենք զմեզ ուղղէինք : Այսպէս տեղի չպիտի տայինք որ օրին մէկը, մեր երգի-ծաբաններէն մին՝ Հայ աղջիկը տախակութեանց մարմնացումը համարէր. գոնէ պզտիկ բացառութիւն մը զոնէր մեր մափկներէն զմեզ զանազանելու համար, թերեւս աֆնչափ ծանր չկռէին մեր վրայ իր սուր կատակները :

Ենթադրենք թէ իրօք մենք նուազ հրապուրիչ ենք, թէ մեր նախնիքներուն անհրապոյր բնաւորութիւնը, դարերու հոլովմանց մէջ, տակաւին իր հետքը չէ կորուսած նոր սերունդին վրայէն. կը խորհիմ թէ՛ արդեօք մեր երիտասարդները մեզմէ տարբե՞ր խորով մը ստեղծուած են որ գրաւիչ ըլլալու յատկութիւնը միայն մեր վրայ կը փնտռեն, արդեօք բոլորովին զո՞ւրկ են իրենք սոյն թերութիւնէն զոր մեզ կը վերագրեն. ու ես նորէն փոքր բացառութիւն մը զնեղու չնորհը կ'ընեմ իրենց :

Բայց զարմանալին հոն է որ հայուհին քննադատող այրերէն շատեր, անոր սիրոյն համար կ'իմանաս թէ կը տառապին. հա՛, կը մոռնամ ըսելու, այգ ուհին թերեւս բացառութիւն կաղմող թիւէն ըլլայ զոր չեն ուզեր խոստովանիլ : Իսկ թէ պատահաբար օտարուհոյ մը յաճախ անպատկառ ու լալիրչ ձեւերուն հա՛կերելով եթէ ամուսնութիւն մը կնքեն, մի կարծէք թէ քանի մը տարի վերջ, երբ այլեւս խօլ հա՛նակրութիւնը կը խուսափի, տեղի տալու համար ընտանեկան սիրոյն՝ իրենց կաղմած բոյնը, տեւական ըլլայ, որու համար կարեւոր բան մը կը պակսի որ է զգալու և խորհելու միակերպ ձեւը :

Մեր այրերը ո՛ւր, Ֆրանսուհին ո՛ւր, անգլուհին ո՛ւր, հելլենուհին ո՛ւր և այլն : Ստոնք ամէնքն ալ իրենց յատուկ տոյրելու եղանակը ունին. եթէ իմացական կրթութեան մէջ իրենց զաղափարները համաձայնին, բնական նկարագրի մասին զիրար հասկնալէ շատ հեռու կը մնան :

Թող հայուհին երգելու համար շարական մը սկսի ու Ֆրանսուհին վայր մը, թող այս վերջինը պարելով քալէ ու հայուհին օրօրումով, ça m'est fort égal. բայց երբ կ'ըսուի թէ հայուհին կը յուզուի... մինչ Ֆրանսուհին կը խնդայ. Oh! ça me donne sur les nerfs : Ինչո՞ւ թոյլատրենք որ սիւալ հա՛նդումներ, իբր ճշմարիտ ուսումնասիրութիւնը մեր հոգեկան կեանքին, մեր երեսին

տրուի: Մեր անձնական արժանիքը անհունապէս վերաւորուած կը տեսնեմ հոռ. ինչ կը կարծեն արդեօք մեր պարոնները, կը կարծեն թէ մենք մեր կեանքին մէջ բնաւ այրերու հանդիպած չենք և թէ իրենք այդչափ երկնային, գերիվեր էակներ են որոնց ներկայութիւնը կարենայ մեզ յուզել. և կամ մենք զգացումէ զատ խորհելու և խօսելու կարողութիւն չունինք: Վերջապէս սա ալ ըսեմ որ եթէ մենք մեր թերութիւնները ճանչնալու և ուղղելու խոնարհամտութիւնը կ'ունենանք, ոչ թէ արանց՝ այլ մենք մեզի հասնելի երեւալու ու քիչ շատ անթերի ըլլալու գովելի գիտակցութիւնը ունենալու համար է. ու ով որ զմեզ հմայիչ կ'ուզէ տեսնել, թող նախ ինք այնպէս երեւի մեզ, որովհետեւ այսպէս կը պահանջէ կնոջ արժանապատուութիւնը:

Թ. ԴԱՐԱՄԱՆԵԱՆ

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

— 000000 —

Քանի որ Մադիկ իգական թերթ մըն է և քանի որ իգական սեռի ամենադժուոր նպատակը մայրութիւնն է, անհրաժեշտ կը նկատեմ անոր կից՝ մանկական բաժին մը, որու աշխատակիցներն ըլլալու են գործեալ մայրեր:

Իմ այս խոնարհ կարծիքս ու սրտագին վափաքս իր արձագանքը պիտի ունենայ անշուշտ կին գրողներու մէջ, որով միայն կարելի է սպասուած արդիւնքը վայելել:

Մնեմտեղի է ընթերցանութեան օգտակարութիւնը մտաւոր ու բարոյական զարգացման համար, իսկ մատաղ սերունդին համար ուղղակի կեանքի առաջնորդն է ան:

Սակայն պատանեկան դրականութիւնը մեր մէջ գրեթէ անտես առնուած բան մըն է, մինչ ամէն ճիւղ քիչ շատ իր մշակողը ունեցած է:

Ունեցանք վէպերու թարգմանիչներ, փոքր թուով հեղինակներ, օրագրողներ, կին գրողներ, կին բանաստեղծ, կին լաւագիր, որոնց թիւն անշուշտ պիտի աւելնայ շնորհիւ «Մադիկ» կանանց հանդէսին, քիչեր մտածեցին սակայն պատանիին հոգւոյն ու սրտին կազմութեան վրայ:

Ունեցանք ժամանակ մը «Բուրաստան Մանկանց»ը, զոր մեր աշակերտական կեանքին մէջ այնքան ակորժով կը կարգայինք: Ռուսահայք ալ ունեցան իրենց մանկական թերթերը, սակայն Ռուս

սահայ գրականութիւնը քիչ մօտ ունի մեր մէջ, լեզուն իսկ ան-
ծանօթ ըլլալով տաճկահայոցս: Անշուշտ այդ անդիսակցութեամբ
էր որ էտ. տ'Ամիշէսի les grands coeursը երկու անգամ
թարգմանուեցաւ. առաջինը Ռուսահայ լեզուով. Բ.ը տաճկահայ,
գրեթէ առաջինէն տասը տարի վերջ:

Այսպէս Ռուսահայ գրականութեան օգուտները չտու քիչ կը
վայելենք, հետեւաբար մենք ալ մեր գրական ոյժերը ժողովելու ու
ջանալու ենք պատանեկան գրականութիւն մը կաշ խերպելու:
Ուստի կ'ուզէի առաջարկել «Ծաղիկ»ին, պատանեկան գրականու-
թեան բաժին մը ունենալ և մշակել այս ճիւղը կարող և ձեռնասու
կին գրողներու միջոցաւ:

Գրականութեան այս պէտքը լրացնելու փափաքն է որ կը
մղէ զիս կանացի այս թերթին մէկ սնկիւնը ապաստանելով խօսե-
լու մայրերու, և անոնց միջոցաւ՝ պատանեկութեան վրայ:

Միթէ տղոց ամէնակրակոտ մէկ վայրկեանին չարածճիւղութիւնը
չէ կարելի խափանել մայրիկի մը «Եկուր բան մը պիտի պատմեմ
քեզ»ով: Շատ տեղեր հարուստ դասակարգի զաւակներ սպասուհի-
ներու խնամքին յանձնուած են, որոնք տղարը շահածելու համար
ունին իրենց մատանքները, անոնք, սոսկալի պատմութիւններ, ու-
րոնք մանկան սրտին ահ ու սարսափ կ'ազդեն, սարսափ՝ որ կը
տեէ ամբողջ կեանքի մէջ:

Ծաղիկը կամ Ծաղիկին մանկական բաժինը թող ընկերն ըլ-
լայ փոքրիկները իր չուրջը ժողովող մայրիկին՝ կամ մեծ քրոջ,
կարգալու կամ պատմելու անոնց նուիրուած էջերը: Ու ես որ
փոքրիկներու աշխարհէն անդին ոչինչ կ'ըմբռնեմ, ու կեանքի
քանի մը փուլերէն անցած՝ դարձեալ հոն կը տեսնեմ միակ եր-
ջանկութիւնը — փոքրիկներու մաքուր ու անշահատէր սիրոյն մէջ —
ես՝ այդ խմբակներու մէջ անոնց վրայ հակող հողին պիտի ըլլամ
ու պիտի հրճուիմ տեսնելով անոնց մերթ ուրախութեամբ, մերթ
զարմանքով լեցուն հետաքրքիր աշուկներու փայլը. տարուած,
յափշտակուած հեղ գառնուկներ դարձած են այդ անսանձ չարա-
ճըճիւնները որ պահ մը առաջ տունը կը լեցնէին՝ իրենց որոտազին
ձայներով: Կը համբուրեմ այդ սիրուն ճակատները, սրտազին կը
սեղմեմ ձեռքը անոր որ այս օգտակար ընթերցումներով կը զբա-
ղեցնէ փոքրիկները: Փոքրիկները, ինչ սիրուն աշխարհ, որոնց
բոլորը, բոլորն ալ իմըս կը զգամ:

ՍԱԹԵՆԻԿ ՏԵՐ ԲԱՐԹՈՂ (*)

(*) Ազնիւ յօգուածագրուհին այս առթիւ զրկած է մեզ Ան-
տէրպնէն թարգմանուած մանկական սիրուն պատմութիւններ, զոր
կը խոստանանք հրատարակել մեր յաջորդ թիւերով:

Ի Ր Ի Կ Ն Ա Մ ՈՒ Տ

Վերջին բոլորներն մին ալ ու ահա՝ դեռատի դպրոցականներու խօլ երամը կը ցրուի քովէս :

Այն ատեն պաշտօնակցութիւններու հետ կը յառաջանամ Գա. յիանհանի պատշգամբ, ու հոն օրուան յոգնութեան փոշիներ թօթ. ուելով մեր վրայէն լուռ կը վայելենք մենք այն տեսարանը՝ որ այդ պահուն կը պարզուի մեր առջեւ. անիկա իր տեսակ մը ինք նամիտիիկ և նուազումի հանգամանքներով, մեր ներքին ուժի ու կորովի սպառած աշխարհին հետ թաքուն առնչութիւններ կը մատնէ և որով առաւել արտայայտիչ ու սիրելի կը դառնայ մեզ :

Հորիզոնը՝ զոր այդ տեղէն կ'ընդգրկէ մեր տեսութիւնը, կը շրջանակէ լայնատարած դետին մը, ուր կուշտ կուշտի կը բարձ. րանան տուներու ելեւէջաւոր տանիքներ արուեստի տարրական ճաշակով : Պատկերին մէջ լայն տեղ մը կը դրաւեն, հսկայ չընա. րներ, տարածուն աքաւիտներ, և ուրիշ ծառեր որոնք այժմ վա. տոյժ դալկութեան մը մաղձով կը տոգորին լայնասիւնու միջնո. լորար : Սրածայր գմբէթներով զարդարուն մզկիթներ դիտող աչ. քերու չեն զլանար ծառերու մէջտեղէն կամ երդիքի մը ետեւէն ցուցադրել իրենց վստմ ու կանգուն սպիտակ մարմինը. ու քիչ մը անդին մեզնէ շատ հեռու չեն արդէն Սիպիլլոսի բարձրութիւն. րներ՝ որոնք տեղ տեղ բաղդատական աստիճանի մը վրայ պսակ. ուած են հոծ ամպերու գարգամանակով մը և տեղ տեղ կարծես հեգնութեամբ կը նային եղականօրէն դետնաքարչ ծուէններու : Մեր գլխուն վերեւ՝ մոխրի գոյնով անարեւ կամար մը զոր ակ. նապիչ դիտած պահուս յայրատ իղձերով մշուշուած աչքի մը խոր. հըրդանշանը մտաբերել կուտայ ինձ, առանց ո՛ր և է ճիգի : Ախ սա մութ ամպերը՝ որոնք ամառնային կոյս կապոյտի մը պսպու. ղունութիւնը կը մնտեն հիմակ ու վայրկեանէ վայրկեան կ'սպառ. նան իրենց խռովքը թափել վար, ջուրի կաթիլներու փոխարկուած : Հոն ոչինչ կայ տեսանելիքը զգուռդ, ուստի արտորանքով ակնարկս կը դարձնեմ :

Բլուրներ, բլրակներ իրենց շարքերով Սիպիլլոսի ստորոտը կ'ուրուագեն. անոնց կողերուն վրայ հողագործը կը գտնէ՝ իր քրտինքները արդիւնաւորող արդաւանդ դետինը : Եւ արդէն աչ. քառու ածուներով ահա կը տեսնուին երկրաչափական բաժանում. րներ. հոն, անոնց ծոցէն պիտի պուրթկայ հունձքի այն առատու. թիւնը որ ոսկեղէն ծովու մը նման կը ծածկէ այդ վայրէջաւոր տարածութիւնները : Հոն, դաշտագետնին կուրծքին վրայ, բլուր.

ներ, բլրակներ ցցուած ստինքներու պէս վերջին սնունդ մը կը քամեն ճերմակ-բամպակ գառնուկներու հօտին. ու հեռուէն ես կը նշմարեմ շատ յատակ, անոնք ըմբոստ շարժումներ կը փորձեն զիրենք դէպ ի փարախը քող հովիւին դէմ:

Թեւերս պատշգամբի վանդակորմին՝ աչքերս հեռաւոր տարած տամութիւններուն՝ սրտով ու հոգիով վերացած գրեթէ չեմ զգար երբ լոյսը մեկանի գոյն կը դառնայ և գիշերային ստուերներ սիւրազեղ փարուսով մը իրենց լայն թեւերուն մէջ կը հալեցնեն ամէն շրջագիծ, պատրանքը տալով հեռաւորութեան մէջ հետզհետէ անյայտացող սիրելիի մը:

Մաղխաւ

ԱՐՓԵՆԻ ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ

ԱՆՁԱՐԴ ՓՈԻՆՁ

Առ փոքրիկ Օր. Ն . . .

Անուանդ առքիւ կ'ուզեմ որ արդ,
Գընփոյշ, պըզտիկ մայր սիրական
Փունջ մը ձօնեմ քեզ պարզ, անգարդ,
Փնջիկ մ'աղոտ ու պատշապան:
Բայց, աւա՛ղ որ, միտս չի գար
Ինչ որ կ'ըղձամ քեզի համար . . . :

Ես կ'ուզեի դաշին մեջեմ
Փունջ մը փաղէ կապուտակ,
Աղանձի, բոյսերու շէն,
Կուսածաղկի մը հանգունակ.
Բայց, աւա՛ղ որ, այդ աչ չըլլար
Ինչ որ կ'ըղձամ քեզի համար . . . :

Չըլլա՛ր արդեօք որ քեզի սամ
Լոյս ծաղիկներ յաւերժական.
Ընդունե՛ որ սերս անթառամ
Ու փափաքներս ասոնք ըլլան.
Եւ, ըսէ ինձ, մա՛յր սիրական,
Դրսա՛յ բան մը սիրոյդ արժան . . . :

Այ՛նքուդ մեջ ես կը կարդամ՝
Թէ փունջս հաճոյ քուեցաւ քեզ.
Իցի՛ւ թէ բոյրն իր անթարշամ
Մընար յաւե՛ս, գողտրիկ ու հեզ:

(Նմանադուրիւն)

ՀԱՅԿԱՆՈՅԵ ՄԱՌԻ

Ինչպէս կը յիշեն մեր ընթերցողները, «Ծաղիկ»-ի նախընթաց քիւ-
րեն մեկուն մեջ, մեր ազնիւ աշխատակցունի Տիկին Վերգինե
Սարափեան «Թափուն սաղանդները չեն փաշտէրուիր» խո-
րագրով յօդուածի մը մեջ, փափաք յայտնած էր որ աղջկանց
վարժարաններու սեօրհներ իրենց աշակերտուհիներուն շա-
ւազոյն շարադրութիւնները դրկեն մեզ, զանոնք հրատարակե-
լով, փաշտէրէնու համար անոնց դեռասի հեղինակները: Այս
փափաքին կրցած եւ ուզած են պատասխանել մի միայն եր-
կու վարժարաններ, հետեւեալ շարադրութիւնները դրկելով
մեզի, զոր հաճոյքով կը հրատարակենք, ընթերցողներուն թող-
լով քաղղասութիւն մը ընել անոնց միջեւ:

ԽԵՂՃ ՊԶՏԻԿ ՈՐԲԸ

Յուրա իրիկուն մըն էր, գեւ նոր, անձրեւի խոշոր կաթիլներ
գլորար կը հալածէին օդին մէջ. երկինքը մութ, ամպամած՝ կար-
ծես գիշերուան ազդեցութիւնը կ'ընէր մարդուս վրայ: Մեծ ու
պզտիկ ուրախութեամբ վարժարանէն դուրս կ'ելլէինք, դպրոցա-
կան յաջող օր մը անցուցած ըլլալու գոհունակութեամբ, և ու-
րախացած, օդին այն ծիծաղելի երեւոյթէն՝ որ ապահովաբար մեզի
ջուրի խաղ մը ընել կը խոստանար:

Բայց հազիւ թէ դպրոցին սեմէն դուրս ելած՝ նշմարեցինք
փողոցին անկիւնը խեղճ պզտիկ աղեկ մը որ զլսաբաց ու ան-
ճոռնի մաղերով, դէմքը մրտա, հագուստները պատառ պատառ,
յուզիչ ձայնով մը կուլար: Արցունքի կաթիլներ այտերէն վար կը
սահէին անոնց մուրերուն մէջ իրենց փայլուն թափանցիկութիւնը
կորսնցուցած: Մօտեցանք իր վիշաք հասկնալու և միանգամայն
զինքը մխիթարելու համար: Իր թաց ակնարկը մեր վրայ նետեց
սնդաֆ մը, և աչքերը խոշոր խոշոր քացած՝ ետ քաշուեցաւ յան-
կարծ, վայրի երկչոտ կենդանիի մը ոչ ոք ջղածիդ. թերեւս իր ու
մեր մէջ գոնաւոր տարբերութիւնը կը չտիէր: Բայց մենք քանի
մը քաջալերիչ խօսքեր ընելով իրեն աւելի մօտեցանք, ու տակաւ
սիրտ առած՝ մեր բարեկամութենէն՝ մեզի դարձաւ, ջանալով ծած-
կել իր մրտա դէմքը, և լացով ընդհատուած ձայնով մը հասկցուց
վերջապէս՝ թէ իր վարպետը զինքը զրկած էր յաճախողէ մը
հինգ դահեկան տանելու, և ինք անուշադրութեամբ զայն կորսն-
ցուցած ըլլալով՝ չէր համարձակեր ձեռնունայն իր վարպետին
քովը դառնալ. վասն զի փառաւոր ծեծի մը վախը զինքը կը
դողացնէր: Այս խօսքերուն վրայ սկսաւ, ալ աւելի յուսահատ

շունչեր առնել, և թշուառի մը պէս լալ։ Այս տեսարանէն ամէնքս ալ յուզուած՝ սկսանք իր ստակը վնասել։ Բայց ի գո՛ւր, գետնա-
հերը ա՛յն աստիճան ցեխոտ էին որ լան մը կտրելի չէր գտնել։
Այն ատեն մեր մէջէն ամէնէն մեծը և ամէնէն խելացին առաջուր-
կութիւն մը բրաւ։ «Միայն փայլուն քառասուննոց մը ունիմ և կը
յուսամ որ մեր մէջ հաւաքում մը ընելով կրնանք սա սլզտիկին
կորսնցուցած դրամը ձեռք բերել։» Եւ իրօք ալ մեր զրպանները
խուզարկելով կրցանք պլտիկ դործաւորին բաղձացած ստակը հայ-
թալթել։

Խեղճ աղան երբ տեսաւ փայլուն դրամին վերստին իր ձեռ-
քին մէջ անցնիլը, ժպտուն դէմքով մը չնորձալալութիւն յայտնելէ
վերջ, ցատկելով հեռացաւ մեր դպրոցական խումբին մէջէն։

Իր երջանիկ դնացքը ուրախ բաբախումներ կու տար մեր սըր-
տին, և ընդերկար մեր աչքերէն իր անհետանալը գիտեցինք, ա-
մէնքս ալ յուզուած, տարօրինակ դո՛ւռնակութեամբ մը։

ՀԵՐՄԻՆԵ ՃԵՁՎԷՃԵԱՆ

Աշակերտուհի Նիկողոսեան Վարժարանի
Բանկալթի

ԹՌՉՆԻԿԻՍ ՄԱՀԸ

Առտու մը հստած խցիկիս պատուհանին առջեւ, չեմ գիտեր
ի՞նչ պատճառաւ՝ այլայլած դէմքով, արտասուալից աչքով, ու
մեղամտադձիկ սրտով՝ ձեռքերս ձակատս դրած՝ անքիթիթ կը նայէի
հորիզոնին վրայ խոնարհող արեւուն որ իր ոսկի խուրձերով, գե-
ղեցիկ կը ներկէր երկնականաբար, և թռչուններուն խումբին, որ ի-
րենց վերջին ողջոյնը կուտային ընտթեան։ Նոյն պահուն փոքրիկ
թռչնիկս միտքս եկաւ, ուստի շուտով իրեն այցելութեան գացի։
Բայց... երբ ներս մտայ... ո՛հ... յանկարծ սիրտս սկսաւ ուժգին
բաբախել... ծունկերուս ոյժը սպառիլ... լսողը մարմինս ցօղու-
նէն կտրուած ծաղկի մը թերթերուն նման դողդղալ սկսաւ...։
Ի՞նչ էր արդեօք պատճառը...։ Պատճառը...։ զի թռչնիկս մե-
ռելի մը պէս վանդակին մէկ անկիւնը քաշուած մեղամտադձիկ կը
կենար։ Իմ բարեկամական սէրս չի կրնալով զոյլել, սկսայ իրեն
հետ խօսելու ձեւ մը ընել, մատս իրեն երկնցնել, ինչպէս կ'ընէի
ուրիշ ժամանակ, որպէս զի խաճնէ, վանդակը շարժել, Պիպի
կանչել։ Բայց անիկա և ոչ իսկ երեսս կը նայէր. այլ սոսկ աչ-
քերը կը գոցէր և կը բանար...։ Արցունքով լեցուեցան աչքերս,
ու չի կրնալով ինքզինքս զսպել, սկսայ բարձր ձայնով լալ։ Մայ-

ըրկս որ քովի խուցն էր, ձայնէս վախճանով՝ կեցած խուցս եկաւ, և սկսաւ զարմացած պատճառը հարցնել, բայց ես պատասխան անգամ չէի կրնար տալ, այլ միայն մատովս վանդակը կը ցուցնէի... Մայրիկս երբ լաւ մը քննեց, իրեն հարցուցի՝ թէ ի՞նչ ունի... բայց անկէ որոշ պատասխան մը չի կրցայ առնել։ Ուստի ես՝ յուսահատ կը դիտէի զայն։ Յանկարծ ի՞նչ տեսնեմ... խեղճ թռչնիկիս դուրսը թարշամած ծաղկի մը նման կ'իյնար իր նուրբ ցօղունին վրայ... Ոհ, անգութ վայրկեան... սեւ վայրկեան։ Ոհ, խեղճ բարեկամ... ի՞նչ պիտի ընեմ ասկէ վերջ... ո՞վ զիս պիտի մխիթարէ իմ մեկամաղձիկ վիճակիս մէջ... ո՞չ ոք... միայն դուն կրնայիր մխիթարել զիս իմ ամենատխուր վայրկեաններս... Բու քաղցր ձայնդ զիս կը հմայէր... քու գեղեցիկ դէմքդ զիս կը հրապուրէր... վերջապէս քու զուարթ բնաւորու թիւնդ իմ ամենադառն վայրկեաններս կը քաղցրացնէր։ Այսպէս թաշկինակս ճակտիս դրած, և թռչնիկիս անկենդան մարմինը առջեւս առած, հալած կապարի կաթիլներուն նման, արցունքներս իր անկենդան մարմինին վրայ կը թափէի։ Յանկարծ տեսայ ծիծեռնակներու խումբ մ'ալ որ ուրախ զուարթ իրենց թեւիկները բացած, բոյն կ'երթային... Երբ իմ պատուհանիս առջեւ հասան... ամէնը միասին կանգ առին, կարծես ուղեւոր իրենց տխուր դայլալիկներով ինծի հետ ողբալ խեղճ Պիպիս... և զիս մխիթարել։ Ես ալ գլուխս վերցնելով անքիթիթ սկսայ դիտել զիրենք, իբր թէ կարենայի գտնել թռչուն մը՝ որ Պիպիիս դէմքը ունենար, բայց ամիսո՛ս, որ մէկը անոր չէր նմաներ։

ՀԵՂԻՆԻ ԶՕԼԱՔԵԱՆ
Աշակերտուհի Անարատ Յղութեան
Ինք Վարժարանի, ԲԵՐԱ

Ն Ի Ն Ի Ի Ն ՕՐԱԳԻՐԸ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

Երեւակայեցէք գեղանի կին մը, ամէն առաւելութիւններով օժտուած, որ շատերը բամբասած է, բայց իր կարգին՝ ինքն ալ բամբասուելով, քղանցքները սովորած՝ արցունքոտ աչքերով շունչը խոստովանահօր մը քով կ'աւանէ։

— ...Տէր հայր... — ձեռքը համբուրելով — ...

— Ողջոյն քեզ օրհնեալ։

— Հի՛ւ... հի՛ւ... հի՛ւ... Տէր հայր...

— Ի՞նչ եղաւ զաւակս, տկա՞ր ես:

— (Ծնրադրած) ո՛չ տէր հայր... ինծի... հիւ... հիւ...

— Արդեօք ամուսնացա՞ր...

— Հիւ... հիւ... ամուսինէս գոհ եմ, հիւ... հիւ...

— Հագուստ չընե՞ց...

— Ո՛չ ունիմ — միշտ լալով —

— Գլխա՞րկ թէ գրպանի ծախք չտուա՞ւ:

— Ձէ, բանի մը կարօտութիւն չունիմ:

— Ի՞նչ պատճառ ունիս ուրեմն լալու:

— Հիւ... հիւ... ա՛հ Տէր Հայր եթէ գիտնայիք... ինչե՛ր, ինչե՛ր կ'ըսեն կոր... հիւ... հիւ... հիւ...

— Անշուշտ պատճառ մը կայ:

— Պատճառը միայն գեղեցկութիւնս, արժանիքս է, շատ կիւճըս կու գայ կոր, անանկ հրապարակաւ զիս կը բամբասեն կոր նէ:

Մանաւանդ սա մէկ քանի ճանչուորներս, կ'ըսեն որ գեղեցիկի համբաւս, ամբողջ գողութիւն է: Իբր թէ Մաթենի աղղերը կարողալով, ներկերու գործածութիւնը սորվելով՝ կը ներկեմ եղեր երեսներս... հիւ... հիւ... հիւ...: Բռնք, ո՞ր մէկը տանիմ, մինչեւ ե՛րբ համբերեմ, ալ սրտողըս հասաւ հիւ... հիւ... հիւ...:

— Քեզի տարեկի՞ց են բամբասողներդ:

— Ո՛չ, մէկ հատը ինձ մէ պզտիկ է, միւսները ինծի հաւասար:

— Արժանիք մը չունի՞ն ու քեզմէ կը նախանձին:

— Ամենեւին, բան մը չեն արժեր, երեսնին անգամ տեսնել չուղեր մարդ: Սա լամբակիս թոչնած քրիզանթէմն իսկ չեն արժեր:

— Անոնց մէկ թերութիւնը, մէկ յանցանքը չե՞ս գիտեր:

— Հապա... հապա, ո՞ր մէկը կ'ուզես:

— Ուրեմն խրատս ըլլայ քեզի, բնաւ պատասխան տալով կռիւ մի ընե՛ր: Ատիկա շատ տգեղ բան է, մանաւանդ քեզի պէս արժանաւոր կնիկան չվայելի: Ձանա որ անոնց ըրած տգեղութիւնս ները գտնես, եթէ գտար՝ ձայն չհանելով, անմիջապէս հրապարակէ, ասկէ աւելի արժանաւոր վրէժխնդրութիւն չըլլար:

Գեղանի Տիկինը արցունքները սրբելով, քիչ մըն ալ մխիթարուելով միտքը կը դնէ որ յարմար առիթ մը գտնելով փառաւոր վրէժ մը լուծէ:

ԵՐԵՎԱՆԻ

Աշխարհի մէջ ինքզինքնին խղճահար ցուցնող մարդոցմէ աւելի ջիգերու գպչելիք բան չկայ:

—Մըջիւնի մը վրայ չեմ կրնար կոխել, այնչափ սրտիս կը դաշի, կ'ըսէր բարեկամիս մէկը, որ օրը 10 հազար մըջիւն կոխկըրտելով կ'անցնի:

—Կեանքիս մէջ մէկու մը հինգ փարան չեմ կերած՝ կ'ըսէ մէկը որ իրապէս քանի մը հարիւր հազար փարաներ ուտելով fortune գլղած է:

Այս խղճահար դատարգիւն մէջ՝ կան ալ՝ որոնք չափազանց հաշուադէտ ըլլալով, հոգացած և յօրանջած վայրկեաննին ալ կը հաշուեն, որպէս զի գիտնան թէ՝ քանի վայրկեան պարապ անցաւ, ու եթէ չգիտնան խղճահարութիւն կունենան:

Եթէ իրենց պաշտօնեաներէն մէկը օրուան մէջ՝ ստիպողական պատճառներով քանի մը անգամ ջուր խմէ, կամ երկու անգամ ճաշէ, այդ ճշգրտօրէն և խղճահար մարդիկը գիտեն թէ իրենց պաշտօնեան քանի՞ վայրկեան կորսնցուց, որով առիթը կունենան իւրիկունը, ճամբան դացած ատեննին իրենց մէկ բարեկամին ըսելու:

—Չգէտէ կը քայր, հիշ բան մը չարժէր աս մեր Կիրակոսը, եթէ առանկ շարունակէ ճամբեմ պիտի քանի մը օրէն:

—Հաշիւ ըրի որ օրուան մէջ 68 վայրկեան կը կորսնցնէ կոր պարապ բաներով: Չէ, խիղճս չտանիր, կուզեմ որ անիրաւութիւն մը չպատահի, ամէն բան վայրկեանը վայրկեանին ըլլայ:

Եւ այս անիրաւութիւն չսիրող, խղճահար մարդուկը, ամէն բան վայրկեանը վայրկեանին ըլլալու համար՝ գրագիւրներուն թոշակները ամսագլուխէն քսան օր ետք կը վճարէ:

—Կեանքիս մէջ անիրաւ զըրօ մը դրած չեմ աշակերտներուս՝ կ'ըսէ վարժուհին՝ որ 100 զըրօ դրած է անիրաւաբար և մէկ հատ մը չէ դրած իրաւաբար:

Այս խղճահարներուն մէջ, վարժարաններու խղճահար վարիչներ ալ կան:

Խղճամիտ վարիչ մը դասատուի մը յանցանքը տեսնելով կը պոռայ երեսն ի վեր:

—Չէ, չըլլար, խիղճս չներեր որ՝ դուն դասերդ չընես ու ես ճայն չհանեմ:

Սակայն, այս խղճամիտ անձը իր շարաթական բաւական ժամ դասերէն հազիւ մէկ ժամը կ'ընէ: Բայց խղճահարութիւն չունենալու, սրտիկեան իր պարտադանցութիւնը՝ ամենապարզ պատճառով ամենապարզ ճշգրտագնութիւն կ'երեւայ իր աչքին:

—Պէտք է միայն Աստուծոյ ծառայել կ'ըսեն խղճահար կղերականները, և իրենք գրականօրէն հակառակը ապացուցանելու համար՝ միայն գրածի կը ծառայեն:

ՁՈՐԵՔՇԱՐԹԻ

Կաղանդի առթիւ՝ կրթական պաշտօնեաները միտքս կ'իյնան անծանօթ կամ ծանօթ պատճառներով:

Երանելի մարդիկը — արտերան և իգական մէկտեղ — ասպարէզդին վսեմութենէն չլացած՝ յաւիտենապէս ծով կօշիկ հագնելու և անօթի մնալու շնորհքին արժանի ըլլալու համար, վարժապետութեան ասպարէզը կ'ընդգրկեն :

Ականջը խօսի սա վարժապետ բառին՝ որ ատեն մը երկինքին եօթներորդ խաւերը լարձրանալէ ետք, այժմ ջիղերը թունդ հանող բառ մըն է միայն :

Վարժապետները — իգական և արական — մասկանացուներուն արդարները, և արարածներուն ամէնէն ողորմելիներն են : Այս ցանկէն դուրս կը գտնուին բոլոր այցելու ականաւոր ուսուցիչները՝ մէջը ըլլալով նաեւ Իգնատիոս Մուրաւեանը :

Օրուան մէջ, ութը ժամ կը խօսին, 480 վայրկեան կը կըրթին, 28800 երկվայրկեան՝ աշակերտաց զգացումները կը կռանեն, կը դարձնեն, և սակայն, դարձեալ չեն վարձատրուիր, նորէն արժանիքնին չճանչցուիր, ու համեղը խօսք մը կը նետէ անոնց հասցէին :

— Զգէ, վարժապետն ալ մա՞րդ է :

— Վարժապետ խափալը մարդիկ. ահաւասիկ էն մեծ անարգանքը՝ զոր կը նետեն վարժապետներուն վսեմ ճակտին :

Բարեբախտաբար վարժուհի խափալը չեն ըսեր... ասպարէզ . . . :

Բայց, շեղեցայ նիւթէս՝ ըսելիքս տարբեր էր :

Պիտի ըսէի որ, Կաղանդի առթիւ, ասպանուլարար ազուր բան մը չէ՝ երբ, դատարարակները ավերինն լացած՝ դրամ կը հաւաքեն աշակերտներէն, որոնց ամբողջական գումարը՝ իրենց ստացած թոշակին կէսը իսկ չլրացնէր :

Պատ. Հոգաբարձուները առանց անհանգիստ ընելու, հեռուէն իրենց կանանչ սեղանին վրայ՝ սլիտի համարձակիմ դնել՝ իմ խոնարհադոյն առաջարկս, խոնարհարար :

Կարելի չէ՞ որ, Պատ. Հոգաբարձութեանց կողմէ «ֆոխան աշակերտաց նռնի» մը հաստատուի, և տարեգլխուն բոլոր դատարարակներուն կրկին թոշակներ վճարուին, ինչպէս կ'ըլլայ Եւրոպ. հաստատութեանց մէջ :

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

— Բնաւ թատրոնէ մը սլակաս չեմ գտնուիր, կ'ըսէր անցեալ օր ձէնդլմէն... Պարոն մը :

— Ինչպէս կ'ընես կը հորոյնէր իր միամիտ բարեկամը. ամէն անգամ դրամ կը ծախսես :

— Ո՛չ :

— Ուրեմն

- Անգամ մը գրպանիս դրամով տոմսակ կ'առնեմ:
- Յետո՞յ:
- Օր մըն ալ բարեկամիս միջոցաւ կ'երթամ:
- Ետքէ՞ն:
- Օր մըն ալ բաղրոնիս տոմսակովը:
- Բաղրոնի՞դ տոմսակովը:
- Այո:
- Բայց ուրի՞շ անգամ:
- Մէյ մըն ալ՝ վերարկուս կը ծախեմ տոմսակ գնելու համար:
- Վերարկո՞ւդ կը ծախե՞ս...
- Ի՞նչ կայ զարմանալու:
- Ոչինչ, ամէնքը այսչա՞փ է:
- Ո՛չ:
- Հապա՞:
- Երբեմն ալ դուրսէն մտիկ կ'ընեմ, որովհետեւ ականջներս չատ սուր են:
- Եթէ անձրեւ տեղա՞յ:
- Հովանոց կը բանամ կըսէր պարոնը ցուցնելով թէ՛ քսանեւորորդ դարու ճշմարիտ զաւակն է:

ՌԻՐԱԹ

- Ամէն վարդ իր փուշը ունի, ձմեռն ալ իր հարբուխը:
- Մարդ չկայ որ՝ բացի ինձմէ, հարբուխէ չտառապի:
- Անցեալ օր, մտերիմ բարեկամուհիներէս մէկն ալ, դարման մը կը խնդրէր, առաջքը առնելու համար իր հարբուխին, որ, չափազանց անզթութեամբ կը տանջէր զինքը:
- Ի՞նչ ընեմ որ, անցնի սա հարբուխս կ'ըսէր:
- Թախտաքեռսե քաշէ ըսի, յիշելով հիւանդանոցին ներքին հիւանդութեանց բժշկապետը, որ գիտական փորձառութեամբ իր հիւանդներուն՝ դարմանումի այդ եղանակը կը յանձնարարէ:

ՇԱԲԱԹ

- Բարեգործ բժիշկի մը համբաւը չահած էք այսքան կանուխէն կ'ըսէր Տօքթ. Մալխասեանին բարեկամներէն մէկը՝ Տօքթ. Մալխասեանին:
- Այսինքն, մինչեւ ցարդ ձրի հիւանդներ կ'ընդունէի շաբթուան երեք օրերը միայն: Բայց որովհետեւ այս սովորութիւնը սովորական բան մը դարձած է պաշտօնակիցներուս մէջ, որոշեցի այսուհետեւ, շաբթուան վեց օրերն ալ ձրի ընդունիլ, ինչ որ լաւագոյնն է...

Միւս խօսքերը չկրցի լսել:

Ն Ի Ն Ի

“ԿԱՆԱՑԻ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՒՆԸ,”

Բ Ա Ց Ն Ա Մ Ա Կ

ՏԻԿԻՆ ՄԱՌԻ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆԻՔ

Ազնիւ Տիկի'ն

Թէ՛ն անձամբ զձեզ ճանչնալու պատիւը չունի'՞ր, սակայն «Ծառ զիւրի» 11րդ. թուոյն մէջ Տիկին Ալին Ալանին ուղղած ձեր նամակէն կը սիրեմ համոզուիլ թէ՛ յանձին ձեզ կը կրէ՞ք սիրտ մը ազնիւ ու զգայուն, որով հաւաստի եմ նաև թէ՛ թիւր չպիտի մեկնէ՞ք ձեր յօդուածի մասին իմ մէկ խոնարհ դիտողութիւնս, որ մեր, այսօրինքն աղջիկներու, դատին պաշտպանութեանը կը վերաբերի:

Սիրելի Տիկի'ն, կանացի առաքինութեան համար ձեր բերած օրինակին համաժողով եմ, սակայն թող ներուի ինձ տարօրինակ համարիլ ձեր այն կարծիքը, իբր թէ՛ աղջիկ մը սահմանափակ ապրելուն համար առիթ չունի ընելու այն զոհողութիւնները որոնցմով պիտի արժանանար առաքինի կոչուելու:

Կը ճանչնամ աղջիկ մը չքաւոր, որ ունի մայր մը հիւանդոտ, մեծ քոյր մը այրի, պղտիկ քոյր մը դեռ աշխատելու անկարող: Խեղճ աղջիկը, թերեւս առանց իր սրտի բարախումբին ուշ գնելու, ասոնց օրապահիկը ճարելու համար չարաչար կ'աշխատի, զրկելով իր անձը ամէն հաճոյքներէ: Առաքինութիւն մը չէ՞ք սեպեր, Տիկի'ն, այս աղջկան ըրածը:

Տեսնուած են աղջիկներ, որոնք զրկելով իրենց անձը աշխարհային ամէն վայելքներէ, նուիրած են ինքզինքնին հիւանդանոցներու մէջ տկարներ դարմանելու, անկեալներ խնամելու, և իբր մայր գործվագութ' որբեր պաշտպանելու, տոկալով անտանելի դժուարութեանց ու սիրայօժար յանձն առնելով ամէն զոհողութիւններ: Յարգելի Տիկի'ն, առաքինիներու շարքին մէջ չէ՞ք դասեր ասոնք:

Արժանահաւատ անձէ մը լսած եմ թէ՛ Ատա-Բազարի շրջակայ գիւղերէն աղջիկ մը, բազդին անողոք բերմամբ եղած է խնամակալ որբ մնացած իրմէ պղտիկներուն. այս աղջկան սիրտը ձեր ըսած կերպով եթէ բարախած է անձանօթի մը համար, այն ատեն ուրեմն սպաննելով այս մասին իր զգացումները մեծագոյն զոհողութիւն մը ըրած է ի պաշտպանութիւն իրեններուն. արդ պէ՞տք չէ որ համարինք ասիկա առաքինիներու շարքին մէջ:

Սիրելի Տիկի՛ն, ներկայացուցած աղջիկներս աւելի կամ նուազ կրած են բարոյակոն առաւարտներ և, ձեր խի ըսածին համեմատ, ունեցած են հրեշտակային հա կերութիւններ, ուրեմն առանց այլեւայլի չէ՞ կարելի արժանացնել զանոնք առաքինի անուան :

Ակնդէտ սպասելով ձեր երկրորդ յօդուածը կարդալու, մնամ խորին մեծարանքով,

ԱՐՇԱՆՈՅ Ս. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Ք Ր Ո Ն Ի Կ

ԲԵՐԱ, 12 ԳԵԼԵՄԲԵՐ 905.

Խեղճ Ալիիար, — երբե՛ք այս աստիճան լնդացուցած չէր : Բայց մինչդեռ ասիէ առաջ ուրիշներու վրայ կը խնդացնէր, հիմայ ինքչինքն է որ ընդհանուրին խնդուքին առարկայ կը դարձնէ :

Խեղճատախուժին մըն ալ աս է անշուշտ, բայց խեղկատախուժին մը որ քիչ մը հափաղանց սուղի կը նստի իրեն :

Ասիէ առաջ իր անունն իսկ սարսափ կ'աղգէր կարգ մը ողորմելի մարդոց՝ որոնք անա՛նկ կը կարծեն թէ ո՛ր և է միմոսի մը ըերանը իյնալով՝ ա՛լ ոչ չնչիւու, ոչ ուտելու, ոչ ալ խմելու կամ մարդու երես նայելու իրաւունք կրնան ունենալ :

— Կեցի՛ր Ալիիարին ըսեմ՝ թող վրադ բան մը դրէ որ տեսնես :

Մէկ քանի չարտի առաջ, այս տեսակ սպառնալիքի մը կարեւորութիւնն բնմասող յիմարներ կը դանուէին : Սակայն այսօր՝ եթէ բան դորձ չունիք՝ այդ միեւնոյն սպառնալիքը տարբեր ձեւերով ու չեղանքով հայտնեցէք որո՛ւ որ կ'ուզէք :

— Հո՛գս, պիտի ըսեն, Ալիիարն ալ բանի տե՞ղ կը դնես, ա՛նոր ակումները թափած են հիմայ :

Գրաւ կը գնեմ որ տարբեր պատասխան մը չպիտի ընդունիք :

* *

Բայց դառնանք Ալիիարին, մանաւանդ որ այնքան ողբալի երեւոյթ մը կը պարզէ իր թափած ակումներով, — քարը ինկած մատնի մը՝ եթէ ո՛չ ուրիշ բան :

Ինչո՞ւ իրար անցեր է այսպէս : Անոր համար որ իր արհեստակիցներէն մէկը, — այսինքն ասոր անոր միւր ուտելով ժա՛մանակ անցնող մը, ակումներուն սրութիւնը քիչ մըն ալ ի՛ր վրայ փորձեր է :

Բայց Ասատու՛մ իմ, ասոր մէջ ի՞նչ կայ տարօրինակ : «Միս ուտողին միւր կ'ուտեն», — կ'ըսէ առա՛ծը, և այս առա՛ծը գիտ-

նալը կարծեմ շատ աւելի դիւրին էր քան Արտուէնի մէկ յօդուածը իբր իրը քշելու գործողութիւնը :

Կրկին պէտք է փառք տայ որ մինչդեռ ինք տարին տասերկու ամիս ասոր անոր միւսը կը կրծէր, իր արհեստակիցը մէկ անգամ միայն իր միւսը կրծեր է : Ուրիշ բան՝ եթէ տկուան շա՛տ աւելի սուր ըլլալով, և շա՛տ աւելի փափուք կէտ մը խածած ըլլալով՝ միւսը բերանը մնացեր է : Վերջապէս՝ այս կարգի խաղերու մէջ մանող մը պէտք է պատրաստ ըլլայ ամէն պատահականութեան, ի հարկին նոյն իսկ միտի կտոր մը վրայ տալու :

Խեղճ Ալփիար, իրօ՛ք արգահատելի է իր վիճակը : Այս աստիճան հաւանական ու անխուսափելի արկածի մը առջև անճրկիլ, սահմակիլ և Բիւզանդիոնի օգնութեան ու պաշտպանութեան ապաւինիլ, — Բիւզանդիոնի զօր թերեւս հարկուր անգամ ծաղրած ու քարոտած է չեմ գիտեր ինչո՛ւ, — ա՜նա՛ ինչ որ տափակ չէ :

* * *

Սակայն տեսակէտով մը՝ քնաւ զարմանալու տեղի չկայ Ալփիարի այս շփոթութեան հանդէպ : Մտարեւոնք կարգ մը պարագաներ, և պիտի տեսնենք որ աշխարհի ամէնէն բնական բաներէն մէկն է ատիկա, ուրիշ ոչինչ :

Եթէ այսօր զինքը կը մեղադրեն թէ Մարքէի սրամիտ քրոնիկագրին՝ Արտուէնի մէկ յօդուածը իւրացուցեր է, ասիկա չի նշանակեր տնչուշտ որ ուրիշ անգամ չէ մեղանշած այն սիրուն յանցանքով՝ որուն սովորաբար «բանագողութիւն» կ'ըսեն :

Մեղք մը հին մեղքերը սրբուլու յատկութիւնը չունի : Այսպէս ալ՝ նոր բանագողութիւն մը երբեք չի կրնար հին բանագողութեանց քաւութեան ծառայել : Եթէ այսօր Արտուէնի մէկ յօդուածն է գողցուածը, ասկէ մէկ քանի տարի առաջ ալ Շառլ Մօնսըլէի մէկ մենագրութիւնն էր իր սպասուհիին նկատմամբ, և Ալփիար զայն իւրացուցած էր անա՛նկ ատեն մը ուր ապահովաբար սպասուհի մը ունենալու վիճակին մէջ չէր, ոչ ալ կրնար այսպէս լայն սրտով 100 ոսկիի գրաւներ առաջաւելնլ, այն ալ՝ խախտու և առաջուց իսկ կորսուած գրաւներ :

* * *

Եթէ ամէնը ատ ըլլար՝ կրկին ինչ որ է : Բայց չեմ գիտեր թէ Մոնսըլէի յօդուածէն մինչեւ Արտուէնի քրոնիկը իւրացնելը ստորագրած հատուածներէն որո՞նք վրայ կրնայ հայրութեան յաւակնութիւններ մտցանել : Քրոնիկ մը «Don Juan»էն, յօդուած մը «Fin de Siècle»էն, մաս մը բան Ալֆօնս Ալէէն, կտոր մը Ռընէ Մէլլուայէն, քանի մը քիւօ սրամտութիւն Աւման Սիլվէսթ

րէն, վերջապէս ունի՞ բան մը որուն մէջ ուրիշի մը տաղանդէն, ուրիշի մը սրամտութենէն զոնէ պուտիկ մը մտած չըլլայ:

Բարեբաղդութիւն մըն է որ յօգուածները լեզուի չեն ելլեր, միայն իրենց ըսել արուածը կը կրկնեն: Այլապէս՝ Ալփիար ստորագրութիւնը կրող ամէն յօգուած («Բրիգանթէմ»ներն ալ մէջը ըլլալու պայմանաւ) չպիտի վարանէր կրկնելու բոլոր անոնց՝ որոնք իրմէ ծննդեան վկայագիր մը պիտի պահանջէին.

— Je suis celui qui vient on n'a jamais su d'où.

Հիւսիս՝ իր վէպերէն մէկուն չեմ յիշեր ո՛ր դիւցազնին համար ըսած է. — «Եթէ զինքը ամբաստանէին թէ Բարիզի Մայր Եկեղեցիին աշտարակներէն մէկը գողցած է, ճշմարիտ վախ մը պիտի զգար, և ամէն բանէ առաջ՝ պիտի սկսէր փախչիլ»: Այնքան գողութեանց մէջ թաթխուած էր խեղճը, որ չէր կրնար անմիջապէս յիշել թէ արդեօք Բարիզի Մայր Եկեղեցիին աշտարակն ալ գողցած է:

Միեւնոյն բանն է նաև Ալփիարի համար՝ բանագողութեան տեսակէտով:

* * *

Բայց մենք իր չփոթութեան, իր իրարանցումին պատճառը պիտի յայտնէինք:

Պարզ բան մը այդ պատճառը. օրինակ մը կը բաւէ անոր հասկացողութեան համար:

Կին մը՝ որչափ ատեն որ գեղեցիկ է ու կը պաշտուի, բնաւ հողը չընէր երբ իրեն համար կ'ըսեն թէ իր գեղեցկութեան մէջ քիչ մըն ալ արուեստական միջոցները դէր կը խաղան, — այսինքն՝ մագոյրն ու չպարը: Ասիկա գեղեցկութեան բանագողութեանն է, ուրկէ կին մը չի չիկնիր բնաւ, երբ առանց անոր ալ կրնայ գեղեցիկ երեւալ և հիացողներու խումբէ մը շրջապատուիլ:

Բայց խնդիրը կը փոխուի՝ երբ այդ միեւնոյն կինը չի կրնար առանց մագոյրի, առանց չպարի հաճելի երեւալ: Այն ատեն, ա'լ առջի պէս հանդարտ սրտով և անտարբերութեամբ մտիկ չընէր իր գեղեցիկ երեւալու գաղտնիքը պարզողները, կը նեղուի ու կը վշտանայ:

Ալփիար ալ երբեմն կրնար ուսի արհամարհական ցնցումով մը պատասխանել իր ճակտին նետուած բանագողութեան ամբաստանութիւններուն: Որովհետեւ, այն ատեն քիչ չատ տաղանդ ունէր, և կրնար առանց բանագողութեան ալ դիրք մը ստեղծել իրեն համար, ու կարգացուիլ:

Բայց հիմայ որ սպառած է, բնական է որ չի կրնար առջի պէս անտարբերութեամբ ողջունել բանագողութեան ո՛ր և է ամ.

բանաստեղծութիւնս : Ինչ որ ալ ըլլայ, պէտք է փրկել այդ բանագործութիւնները, որովհետեւ առանց անոնց ոչինչ է, և կամ շատ շատ գէրօ մը՝ բազմապատկուած ուրիշ գէրօյով մը :

Ահա թէ ինչո՞ւ այսքան իրար անցեր է :

* * *

Եւ սակայն՝ բանագործութեան ամբաստանութիւն մը այս տեսակ անամէջ աղմուկներով սրբուելիք բաներէն չէ :

Ալփիարի օրինակը մէջտեղն է : Խնդճը ահագին աղմուկ փրցուց իր բանագործութիւնը երեւան հանողներուն դէմ, և մէկ բան միայն կրցաւ ապացուցանել : Այսինքն թէ՛ անգամ մը փորձեց առանց բանագործութեան դիմելու իր դատին պաշտպանութիւնը ստանձնել, և ան ալ քիթը բերանը դարձուց :

Ասոր չա՛ն չեն ըսեր կործեմ, ինչ որ Ալփիար ալ չի կրնար ուրանալ, հի՛մայ մանաւանդ որ բաժնակի գործով ալ կը զբաղի :

Ի՞նչ հարկ բանագործութիւն մը պարտկելու համար գլուխ տանիլ անտանելի եղանակով մը՝ որուն քով պարպուած տակառի մը յարուցած աղմուկը մեղր ու սեր պիտի երեւայ :

Ձէ՛ մի որ վաղը կրկին բանագործութեան պիտի ապաւինի՝ քիչ շատ ներկայանալի յօդուածով մը զարդարելու համար Արեւելեան Մամուլը, որուն խմբագիրը կ'երեւայ թէ միլիոններ կ'աւելնկալէ իր աշխատակցութենէն :

Եթէ չուզեր այսպէս բանագործ հռչակուիլ, և եթէ չի կրնար առանց բանագործութեան շնորհքով յօդուած մը ստորագրել, աւելի լաւ չէ՞ որ մի՛ միայն իր բամբակի գործառնութեանց մէջ մնայ :

Գոնէ գործը այսպէս բուրդ չի դառնար :

* * *

Որովհետեւ, չմոռնանք շեշտելու, անանկութեան ժամը իսկապէս հնչած ըլլալ կը թուի իր տաղանդին համար :

Պայրընի խօսքն է .

Եկեալ հասիմ սաղարթ կենաց ողագուն

Ի քօթափել մրգաց սիրոյն եւ ծաղկան :

Տաղանդին թուելէն՝ սրամտութեան ցնդելէն վերջ, ալ ի՞նչ հարկ յամառելու :

Մնաց որ այս դժբաղդութիւնը միայն իրեն սահմանուած բան մը չէ որ այսպէս կ'ողբայ ու կը վայէ :

Լատինները՝ ընդհանրապէս յատկանշական աստութիւն մը զըրուագել կու տան իրենց չիրիմներուն ճակատը .

Hodie mihi, cras tibi.

Մեր լեզուով՝ ասիկա կը նշանակէ «Այսօր ինծի համար՝ վաղը քեզի համար» :

Ահա լաւագոյն խմատութիւնը՝ որուն Ալիիար պէտք է վարի այս միջոցիս, փոխանակ իր տաղանդին սնանկութիւնը բերնի ծամոց դարձնելու :

Ձի՞ տեսներ որ Բիւզանդիոնն իսկ՝ որուն պաշտպանութեան ու վատողութեան ատաւներ է այսօր, այնքան խստիւ կը դատաւարաէ սնանկները :

Ի՛նք մանաւանդ պէտք է ղգուչանայ ատկէ, որովհետեւ՝ իր գրչին լուսնոյակ արտադրողիւ միտայ լաւագոյնութեան վրայ հիմնուած ըլլալով, իր դրական սնանկութիւնն ալ ոչ մէկ կերպով կը տարրերի խարդախ սնանկութիւններէ :

ՏՈՒԱՐԻ ՄԵՂՈՒԻԿԵԱՆ

ԹԻՉՆԻԿՆ ՈՒ ԱՂԶԻԿԸ

Թոյնիկ մ'աղոռ, զըւարթագին
Երբ ծիծաղկոս օր մը զարնան,
Բոյն կը շինէր երդիֆին վրան,
Ուր բաղեղներ կը սողոսկին,

Սիրուն աղջնակ մ'ասպնջական
Ծափ կը զարներ անոր երգին.
Սակայն հիմա, ներքեւ մարգին,
Կը ննջէ քուն յաւերժական:

Օր մ'ալ քրոջնակն երբ եր դարձած,
Շէշտեռու տեղ այն ծիծաղին
Կին մը զըսաւ հոն յաշագին:

Մայրիկն եր ան. խեղճ, սրգազգեսց,
Այդ ծափ զարնող կոյսին պրզսիկ,
Որ կը ննջէր արդ հանդարտիկ:

ԱՏՐԻՆԷ ՊԻՆԵՄԵՃԵԱՆ

ՆՈՐԱԶԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՊԼՈՒԶ

Այս գեղեցիկ պլուզը առաւելութիւնը ունի պարզ և փանքեզի

զգեստի տեղ բռնելու ,
միանգամայն դիւրա-
կրելի ու դիմացկուն
ալ կ'ըլլայ քան ուրիշ
ձեւեր , որոնք պատ-
տառով չեն կրկնուած :
Ենթադրենք որ նիշ
խեթքը չիսէ պիտի չի-
նէք զայն . օձիքն ու
դաստակները զարդա-
րեցէք Լուկի բաց գոյն
թափրա թղիներով : Օ-
ձիքին համար , որ
կուրծքին հետ միանա-
լով կ'ընթերցեն մը կը
կազմէ , թղիները կը-
տըրտուելով կը միա-
նան կարգ կարգ , վեր-
ջանալով ետեւը , ուր
կը կոճկուի պլուզը :
Կուրծքին եզերքը ե-
զող թօթէն վեր թաթե-
րով խնկող օձիքը ան-
հրաժեշտ չէ , եթէ ա-
ւելի պարզը ուղուի ,
եթէ ոչ , նոյն թափրա-
յէն կ'աւանդ մետաքսէ
պոստընով մը զար-
դարելով զայն :

ՏԻՐՈՒՂԻ ԿԻՒՂՖԵՆԿԵԱՆ

ՆՈՒԷՐ .— Այնպէս Առաջն . Տեղապահ Տ . Կորիւն Վ . Եսայեան
մէկ տարեկան Ծաղիկ նուիրած ըլլալով Գնալը կ'ըզի Ս . Ներ-
սէսեան վարժարանին , առաջին թիւէն սկսանք զրկել թերթերը
այդ հասցէին :

ՏԻՐՈՒՆԻ

Ողբացեալ Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեանի կորուստէն վերջ,
Գարակէօզեան բարեհամբաւ գերդաստանը նոր կորուստ մը կ'ու-
նենայ յանձին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԷՖԹԻԿ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆԻ

որ կնքեց իր մահկանացուն, անհետացնելով իր հետ Գարակէօզ-
եանց էգ սերունդը:

Այրի Տիկին Էֆթիկ Պասմաձեանի մահը նոյնքան ցաւով պի-
տի ողջունուի անշուշտ, քանի որ հանգուցեալ Տիկինը գերա-
զանցապէս բարեգործ, հեղահամբաւ և առաքինի կնոջ մը համ-
բաւը կը վայելէր մեր համայնքին մէջ, ու իր մահովը կ'անհե-
տանայ մէկն ալ Հայ ընտելագոյն դասակարգի կիներէն:

Գարակէօզեան Գրիգոր էֆ.ի քոյրն էր հանգուցեալ Տիկինը,
և ժառանգած էր կատարելապէս այն բոլոր ազնուական ձիրքերը
որոնք յատուկ են այս համայնքի գերդաստանին իւրաքանչիւր
անդամներուն:

Իր յուղարկաւորութիւնը սուգի ընդհանուր արտայայտութեան
մը մէջ տեղի ունեցաւ այս առաւօտ ժամը 5½/2 լին, Բերայի Ս. Եր-
րորդութիւն եկեղեցիին մէջ, ուր խոնուած էին իբր յուղարկա-
ւոր մայրաքաղաքիս ամբողջ սեղանաւորական, առեւտրական և
այլ դասակարգի պատկանող ծանօթ անձնաւորութիւններ թէ հայ
թէ օտարազգի:

Ողբացեալ Տիկինը դադաղը չըջապատուած էր բազմաթիւ
ծաղկեպսակներով զորս զրկած էին հանգուցեալին պարագաներն
ու համակիրները:

Մեռելական տարրօգութեանց նախագահեց Ամեն. Ս. Պատ-
րիարք հայրը որ գեղեցիկ դամբանականով մը ի վեր հանեց հան-
գուցեալ տիկնոջ առաքինի կեանքը: Ներկայ էին նաև Բերայի քա-
րողիչ Տ. Հմայեակ Սրբազան, ուրիշ բազմաթիւ եպիսկոպոսներ,
վարդապետներ և քահանաներ:

Դադաղը յետոյ չքեղ մեռելակառքով մը ուղղուեցաւ Շիշիի
Ազգ. գերեզմանատունը, իր ետեւէն քաշելով յուղարկաւորներու
բազմաթիւ կառքեր:

Ծաղիկի խմբագրութիւնը այս տխուր առթիւ իր խորին ցա-
ւակցութիւնը կը յայտնէ ամբողջ Գարակէօզեան գերդաստանին,
ինչպէս նաև ողբացեալ տիկնոջ զաւակներուն, Այրի Տիկին Վերթին
Յնաթեանի, Տիկին Արամ Ճէվահիրձեանի և Տիկին Տօքթ. Սըքը-
եան խանի:

ՀՈԶԱԿԱՒՈՐ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Խ Ա Ջ Ի Կ Ժ Ա Մ Կ Ո Ջ Ե Ա Ն

Պոլիս, Պահճե Գաբու Պողաջաճիին դէմ, Սթանպոլ խան
Թիւ 4, 5, 6.

Մայրաքաղաքիս ատամնաբուժական դասին մէջ պատուաւոր
դիրք մը գրաւող Խաչիկ էֆ. Ժամկոչեան, այս անգամ եւրոպայէն
ու Ամերիկայէն յատկապէս բերել տուած նոր դրութեամբ գործիք-
ներով և իրեն յատուկ եզող ճարտարութեամբ, առանց ունէ ցաւ
զգացնելու, ակնթարթի մէջ կր հանէ փտտած և ամէնէն դժուա-
րին ակոսներու Առջեւի փտտած ակոսները առանց հանելու ար-
մատներու վրայ կը զետեղէ բնականէն բնաւ տարբերութիւն չու-
նեցող պտուտակաւոր ակոսներ. Բերնին ետեւի կողմը լեցուիլը
անկարելի եզող արմատներու վրայ, ոսկի կամ բլաթին քուռօններ
կ'անցրնէ : Նաեւ քառաչուի, բլաթինի, ոսկիի վրայ շարուած տկ-
ոսներ կը շինէ բնականին յար եւ նման :

Խաչիկ էֆ. Ժամկոչեանի սկզբունքն է

Պատուաւորութիւն, Ուղղամտութիւն եւ Մաքրութիւն ինչ որ ան-
հրաժեշտ պայմաններ են ատամնաբուժի մը համար :

Չ Ա Փ Ա Ի Ո Ր Գ Ի Ն

Վկայեալ տղրատագ ճրի

15—50

Ա Յ Ր Ե Ր Ո Ւ Ն

ԿՈՒՋԷՔ ՇԻՔ ԵՒ ՎԱՅԵՂՈՒՉ ՀԱԳՈՒԻԼ

Դ Ի Մ Ե Յ Է Ք

Բերա, Բասաժ Բումելի

Դ Ե Ր Ջ Ա Կ

Թ Ա Դ Է Ո Ս Ա Ն Ս Ո Ւ Ր Ե Ա Ն Ի

որ հափի վրայ ընտիր եւ տոկուն կերպսէ հագուստներ կը կարէ,
ժաքէք բօսքիւմ, պօմժուռ, ուրտենկօք խիստ գիւրամատչելի պայ-
մաններով :

Անգամ մը այցելելը բաւական է կատարելապէս գոհ մնալու
համար :

15—50

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԹԷՅԻ ԻԱՌՆՈՒՐԴՆԵՐ

ՄԻՇՏԱԺԱՆ ՈՒ ԹԱՐՄ ԵՆ

ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

ԸՆՏԻՐ, ԱԺԱՆ

Ե Ի

ՀՈՏԱԻԷՏ ԹԷՅԵՐ

Կ. Պոլիս, Պահճե Գաբու, Քելալ-Պէյ խան, Թիւ 10

15—50

Շաբաթաթերթիս նախորդ թուին մէջ
Շիրինեան Մարտիկ Էֆէնտիին հասցէին ուղղ-
եալ յայտարարութեան պարզապէս թիւրի-
մացութեան մը արդիւնք եղած ըլլալը ներ-
կայիւս յայտնել փութալով՝ կը ծանուցանենք
թէ յիշեալ հաշիւը համաձայնութեամբ կար-
դադրուած է: